

ΤΑ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΑΘΗΝΑ

- ✓ *Κυματοθραύστης στην τσιμεντοποίηση των πόλεων*
- ✓ *Πηγή ανάσας για τους κατοίκους του λεκανοπεδίου*

Σήμερα

1950/60

του Κώστα Φωτεινάκη

Είναι πλέον αποδεκτό απ' όλους, ακόμα και από τα Υπουργεία Εθνικής Άμυνας και ΠΕΧΩΔΕ (τώρα ΥΠΕΚΑ) ότι:

« Με την εξέλιξη της μεταπολεμικής ανάπτυξης (συγκεντρωτισμός, αστυφιλία κ.λπ.) οι πόλεις εξαπλώθηκαν με ραγδαίους - και κατά το πλείστον - ανεξέλεγκτους ρυθμούς. Άμεση συνέπεια αυτής της εξέλιξης ήταν ο εγκλωβισμός των στρατοπέδων μέσα στον αστικό ιστό των πόλεων και - στις περισσότερες περιπτώσεις - σε άμεση γειτνίαση με χρήσεις ασύμβατες με το σκοπό, τη λειτουργία και τις ανάγκες των στρατοπέδων.

Οι σύγχρονες απαιτήσεις για την αναβάθμιση των πόλεων και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων απαιτεί - επιβάλλει την απομάκρυνση των στρατοπέδων:

- τόσο γιατί οι χρήσεις τους δεν είναι συμβατές με τη χρήση της κατοικίας,

- όσο και γιατί με την απομάκρυνσή τους προσδοκάται - αναμένεται να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για την απόκτηση χώρων και την ανάπτυξη σε αυτούς χρήσεων πρασίνου, αναψυχής κ.λπ».

Το παραπάνω απόσπασμα είναι από το νόμο 2745/99 που ρυθμίζει τη διαδικασία όσων στρατοπέδων αποδεδειγμένων. Αλλά ας δούμε πόσα είναι τα στρατόπεδα στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας και πόσο χώρο καταλαμβάνουν.

Για την ακρίβεια ας μιλήσουμε για στρατιωτικές εγκαταστάσεις, δηλαδή για υπηρεσίες που είναι στρατόπεδα, αποθήκες – εγκαταστάσεις εφοδιασμού, στρατιωτικά νοσοκομεία, στρατολογικά γραφεία, γκαράζ – επισκευές στρατιωτικών οχημάτων, το ΥΕΘΑ κ.λπ. Αυτές λοιπόν οι στρατιωτικές εγκαταστάσεις είναι περίπου 85 στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας και καταλαμβάνουν 64.000 στρέμματα, δηλαδή δύο βουνά όπως είναι το Ποικίλο ή ένα βουνό όσο είναι περίπου ο Υμηττός. Τα 25.300 στρέμματα είναι ιδιοκτησία του ΥΕΘΑ και 38.700 στρέμματα είναι κυριότητα του δημοσίου και άλλων δημοσίων φορέων.

Τα στρατόπεδα αυτά, όπως και τα μεγάλα εργοστάσια, εγκλωβίστηκαν σιγά σιγά από τις επεκτάσεις των πόλεων και με δεδομένο α) τον νέο σχεδιασμό β) την αναδιάρθρωση της παραγωγικής βάσης και της οικονομίας της χώρας μας παρέμειναν με κάποια κτήρια, τα περισσότερα σε κακή κατάσταση, αλλά και με μεγάλους ελεύθερους μη δομημένους χώρους που στις περιπτώσεις των στρατοπέδων μπορούμε να πούμε ότι είναι σχετικά φροντισμένοι χώροι με συντήρηση του πρασίνου.

Μερικά από τα στρατόπεδα στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας είναι:

- Στρατόπεδα Καραϊσκάκη, Α΄- Β΄ 3.300 στρεμμάτων στο Χαϊδάρι – Περιστέρι.
- Στρατόπεδο **301ΣΕΒ** (Κοσκινά), 220 στρεμ. στην καρδιά των Αγίων Αναργύρων.
- Παπάγου (ΓΕΣ), 220 στρεμ.
- Βαρύτη (νοσοκομείο) Ζορμπά, Μπέλια, Φακίνου, συνολικά 1.791 στρεμ.
- Παπάσταθη – Μενίδι 110 στρ.
- Καποτά – Μενίδι 610 στρ.
- Παπαβασιλοπούλου – 800 στρ.
- Δελαπόρτα στην Πάχη 2741 στρ.
- Ξηρογιάννη 1.400 στρ.
- Μπέλια 80 στρεμ.

Ο αρχικός κατάλογος του 2001, ο οποίος δεν «ήταν οριστικός και είχε ανεπίσημο χαρακτήρα γιατί οι ανάγκες των Ενόπλων Δυνάμεων είναι μεταβαλλόμενες», προέβλεπε την απομάκρυνση και την μετεγκατάσταση μέσω της ΥΑΜΣ τεσσάρων στρατοπέδων από την Αθήνα, δηλαδή των στρατοπέδων:

- Παπαδογιώργου 12 στρ. στα Καμίνια – Πειραιά,
- Καραϊσκάκη Α΄ και Β΄ 3.200 στρεμ. στο Χαϊδάρι και Περιστερί,
- Σακελίωνα 31στρ. στο Ρέντη
- και Ρόκκα 135 στρ. στη Μάνδρα.

Στη συνέχεια το Στρατόπεδο Καραϊσκάκη Α΄ στο Περιστερί τέθηκε εκτός καταλόγου το 2005 και παρέμεινε υπό καθεστώς απομάκρυνσης το Καραϊσκάκη Β΄ 2.000 στρ.

Οι σύγχρονες απαιτήσεις για την αναβάθμιση των πόλεων και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων απαιτεί - επιβάλλει την απομάκρυνση των στρατοπέδων:

1. Τόσο γιατί οι χρήσεις τους δεν είναι συμβατές με τη χρήση της κατοικίας, όσο και γιατί με την απομάκρυνσή τους προσδοκείται, να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για την απόκτηση χώρων και την ανάπτυξη σε αυτούς χρήσεων πρασίνου, αναψυχής κ.λπ.
2. Η ειδική υπηρεσία, η ΥΑΜΣ, που περιγράφει ο ν.2745/99 (που θα αναλάβει την απομάκρυνση και την μετεγκατάσταση) προέβλεπε ότι θα είναι ευέλικτη και πως θα **λειτουργούσε με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια, ώστε να εξασφαλίζεται ταχύτητα ενεργειών, αποτελεσματικότητα στην επίτευξη των επί μέρους στόχων και ελαχιστοποίηση του κόστους διαχείρισης.**

Τόσο ευέλικτη, θα προσθέταμε εμείς, που σύμφωνα με τον Γεώργιο Ζορμπά, γραμματέα του ΥΕΘΑ, ο ηγούμενος Εφραίμ θα μεθόδευε το 2005 την ανταλλαγή εκτάσεων του στρατοπέδου Χαϊδαρίου με το νερό της Λίμνης Βιστωνίτιδας.

Για στρατόπεδα που βρίσκονται εντός του αστικού ιστού και που αποτέλεσαν τον κυματοθραύστη στην τιμμεντοποίηση των πόλεων με τους μεγάλους και φροντισμένους σχετικά ελεύθερους χώρους που διαθέτουν, προτείνουμε σε γενικές γραμμές τα εξής:

1. Να απομακρυνθούν αρχικά όσα στρατόπεδα έχουν καταγραφεί στον κατάλογο της ΥΑΜΣ χωρίς να ιδιωτικοποιηθούν εκτάσεις τους, χωρίς να ανταλλαγούν ούτε να κτιστούν.
2. Μέχρι που να πραγματοποιηθεί η απομάκρυνση, τόσο τα υπό απομάκρυνση στρατόπεδα όσο και τα άλλα που θα παραμείνουν να ενισχύσουν το πράσινο στους μεγάλους ελεύθερους χώρους που διαθέτουν. Υπάρχει άλλωστε ένα πρόγραμμα του ΓΕΣ με τίτλο

«Περιβαλλοντική Πολιτική για την προστασία του Περιβάλλοντος» που προβλέπει μέτρα για την ανακύκλωση, διαχείριση αποβλήτων, Χρήση ΑΠΕ, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και έλεγχος, Προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος κ.λπ.

3. Να γίνει άμεσα ολοκληρωμένος σχεδιασμός ώστε οι νέες χρήσεις κοινόχρηστου πράσινου να ενταχθούν οργανικά στον αστικό ιστό των Δήμων στους οποίους ανήκουν, να συνδεθούν με τις περιβάλλουσες περιοχές κατοικίας με δίκτυο πεζοδρόμων –ποδηλατοδρόμων και να εξασφαλιστεί καλή εξυπηρέτηση από τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς, ώστε να είναι προσιτά από όλους τους κατοίκους του λεκανοπέδιου. Στα πλαίσια αυτού του σχεδιασμού ενδεχομένως να μπορούσαν να παραμείνουν ορισμένες χρήσεις του Στρατού (π.χ. σχολές) οι οποίες όμως δεν θα ακυρώνουν τις νέες χρήσεις του κοινόχρηστου πράσινου.
4. **Ιδιαίτερες προτάσεις κάνουμε, επιπλέον απ' αυτές που προαναφέραμε, για τα Στρατόπεδα Καραϊσκάκη Α' και Β' τα οποία διαθέτουν τους μεγαλύτερους ελεύθερους χώρους, 500 επίπεδα στρέμματα και 2.800 στις πλαγίες του Ποικίλου Όρους.** Οι προτάσεις είναι οι εξής:
 - ✓ Το κτίριο του Πειθαρχείου, το Μπλόκ 15, που έχει χαρακτηριστεί ιστορικό διατηρητέο μνημείο από το 1987 (ΦΕΚ 329/Β/24.6.1987), και η προστασία του είναι καθήκον της 1^{ης} Εφορίας Νεωτέρων Μνημείων, να γίνει άμεσα Μουσείο της Εθνικής Αντίστασης.
 - ✓ Να σταματήσει η σαλαμοποίηση περιφερειακά των στρατοπέδων, δηλαδή να σταματήσει επιτέλους η παραχώρηση τμημάτων των στρατοπέδων σε δήμους και να διατηρηθεί το ενιαίο και αδιαίρετο του χώρου. Οφείλουμε να αναγνωρίσουμε ότι ο στρατός έχει παραχωρήσει μεγάλους χώρους περιφερειακά του στρατοπέδου από τη δεκαετία του '80 για να αναγερθούν το νοσοκομείο Αττικών, κτίρια για την εκπαίδευση και πάρκα των δήμων Χαϊδαρίου και Περιστερίου. Όμως είναι ζητούμενο αν οι όροι της παραχώρησης από τις Ένοπλες Δυνάμεις προς τους δήμους τηρούνται.
 - ✓ Τα κτίρια τα οποία βρίσκονται σε καλή κατάσταση ή έχουν ιστορική αξία να χρησιμοποιηθούν μόνο για κοινωνικές δημόσιες χρήσεις, π.χ. σχολεία, γηροκομεία.
 - ✓ Ορισμένες λειτουργίες του στρατοπέδου θα μπορούσαν να παραμείνουν, όπως το Μουσείο Τηλεπικοινωνιών και η Σχολή Διαβιβάσεων, γιατί και το σημερινό στρατόπεδο αποτελεί τμήμα της ιστορίας, αλλά και τα στελέχη των ΕΔ που εκπαιδεύονται αποτελούν μέρος της κοινωνίας μας και είναι και αυτά εργαζόμενοι.
 - ✓ Τα στρατόπεδα δεν προσφέρονται δια «πάσαν νόσο και πάσαν ανάγκη». Να ενταχθούν στον ορεινό όγκο του Ποικίλου Όρους και να χαρακτηριστούν Ζώνη Υψηλής Προστασίας Α'. Αυτό ισχύει στο Σχιστό, στο όρος Αιγάλεω σε τμήμα της περιοχής του Ναυτικού.
 - ✓ Έχουμε σοβαρές επιφυλάξεις για το αν η Τοπική Αυτοδιοίκηση ή ο Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Δυτικής Αθήνας (ΑΣΔΑ), έχει την ικανότητα, την

εμπειρία, την οργάνωση, τους πόρους για να αναλάβει και να διαχειριστεί σε οικολογική κατεύθυνση έναν τεράστιο χώρο, 3.300 στρ. σε περίπτωση που απομακρυνθούν οι στρατιωτικές χρήσεις. Το ενδεχόμενο σύστασης ενός διαχειριστικού σχήματος στο οποίο να συμμετέχουν α) φορείς της Τοπικής και Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης β) Ο Οργανισμός της Αθήνας (ΟΡΣΑ) γ) Περιβαλλοντικές οργανώσεις αναγνωρισμένου κύρους δ) και εκπρόσωποι των Ενόπλων δυνάμεων, φαίνεται κατ' αρχάς μια καλή πρόταση για συζήτηση. Οι διαχειριστές του χώρου προϋποθέτει ότι θα έχουν συναντίληψη και θα εφαρμόζουν την πολιτική διαχείρισης σύμφωνα με ανωτέρω κατευθύνσεις.

- ✓ Οι επιφυλάξεις μας για την ΤΑ, εκτός από την έλλειψη εμπειρίας, οργάνωσης κ.λπ. που προαναφέραμε, βασίζεται α) στο γεγονός ότι υπάρχουν από δημοτικούς συνδυασμούς προτάσεις για την κατασκευή κτιρίων για Αθλητικό Σχολείο με εγκαταστάσεις Ολυμπιακού χαρακτήρα, διανοίξεις περιφερειακών οδών κ.λπ. β) στην αρνητική εμπειρία για τη διαχείριση του φορέα διαχείρισης του Πάρκου Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης «Αντώνης Τρίτσης» στο Ίλιον έκτασης 1.100 στρεμμάτων, η πλειοψηφία των μελών του την είχαν εκπρόσωποι της Τοπικής και Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, πέντε στα εννέα μέλη.
- ✓ Είναι γεγονός ότι οι Δήμοι Χαϊδαρίου, Περιστερίου, ο ΑΣΔΑ, η Νομαρχία Αθηνών (έκανε μάλιστα ανοικτή συνεδρίαση του Δ.Σ. για την απομάκρυνση των στρατοπέδων Χαϊδαρίου και Αγίων Αναργύρων) εκδίδουν θετικά ψηφίσματα και αποφάσεις τις οποίες συχνά τις καταθέτουν ως ερωτήσεις στη Βουλή οι βουλευτές της κάθε φοράς αντιπολίτευσης της Β' Αθήνας. Όμως η σχέση της Τοπικής και Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης με τα κινήματα πόλης έχει διαρραγεί, πιστεύουμε όχι ανεπανόρθωτα, γιατί α) Οι δήμοι συμβάλουν στην σαλαμοποίηση β) περιορίζονται μόνο στα ψηφίσματα γ) αγνοούν τις συλλογικότητες (επιτροπές, συλλόγους κ.λπ) δ) βλέπουν την οποιαδήποτε αξιοποίηση των στρατοπέδων σαν μια ευκαιρία να ρίξουν περισσότερο μπετόν (π.χ. γήπεδο Περιστερίου).

5. **Για το Στρατόπεδο των Αγίων Αναργύρων** που βρίσκεται μέσα στην καρδιά της πόλης είναι επιτακτική ανάγκη να μεταφερθεί άμεσα. Ακόμα και ιδιωτική επιχείρηση να ήταν έπρεπε να απομακρυνθεί. Δεν μπορεί να είναι στην καρδιά της πόλης ένα εργοστάσιο που να επισκευάζει στρατιωτικά οχήματα, άρματα μάχης κ.λπ. Δεν μπορεί να είναι στην καρδιά της πόλης βιομηχανικές εγκαταστάσεις που συμβάλλουν στην αύξηση της ηχορρύπανσης, στην αύξηση της κυκλοφορίας των αυτοκινήτων και των καυσαερίων. Δεν μπορούν οι ωφέλιμοι ελεύθεροι χώροι να έχουν μετατραπεί σε αποθήκη άχρηστων οχημάτων και ανταλλακτικών. Και σε αυτή την περίπτωση του Στρατοπέδου Κοσκινά, για τις χρήσεις του χώρου μετά την απομάκρυνση, ισχύουν τα ίδια βασικά χαρακτηριστικά που προαναφέραμε για τα άλλα Στρατόπεδα.

Μετά την πυρκαγιά της Πάρνηθας, τις παλαιότερες αλλά και τις πρόσφατες πυρκαγιές στην Πεντέλη και στον Υμηττό, τις νέες επιβαρύνσεις του Ποικίλου Όρους (σιδηροδρομική γραμμή Ικονίου Ασπροπύργου, νέοι οδικοί άξονες στην περιοχή του Σχιστού και στο Ν.Δ Ποικίλο, τις ανοιχτές χωματερές κ.λπ), τους βιομηχανικούς ρύπους που προέρχονται από το Θριάσιο, τα Στρατόπεδα Χαϊδαρίου Καραϊσκάκη Α΄ και Β΄ και το Στρατόπεδο Αγ.Αναργύρων 301 (Κοσκινά), από το θετικό ρόλο που έπαιξαν μέχρι σήμερα, δηλαδή το ρόλο του κυματοθραύστη στη τσιμεντοποίηση των πόλεων, να αποτελέσουν τον πνεύμονα ανάσας για τους κατοίκους της Δυτικής Αθήνας και χώρους ήπιας ψυχαγωγίας και άθλησης με δασικά χαρακτηριστικά.

Κώστας Φωτεινάκης

Οικολογικός Πολιτιστικός Σύλλογος Χαϊδαρίου ΟΙΚΟ.ΠΟΛΙ.Σ.

Μέλος του Δ.Σ. του Ελληνικού Δικτύου «Friends of Nature»

www.xpolis.blogspot.com

26/4/2010